

SLOVENE.

Političen list za slovenski národ.

Pe pošti prejemnik veljâ: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejemnik veljâ: Za celo leto 13 gld., za pol leta 6 gld. 50 kr., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. V Ljubljani na dom pošiljan veljâ 1 gld. 20 kr. več na leto. — Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2.

Naznanila (inserati) se sprejemajo in veljâ tristoletna peti-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, ne frankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniški ulici h. št. 2.

Izhaja vsak dan, izven nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 277.

V Ljubljani, v četrtek 3. decembra 1885.

Letnik XIII.

Okrožnica

Njih Svetosti po Božji previdnosti Papeža
Leona XIII o krščanski uravnavi držav.

(Dalje.)

Če pa ima cerkev v kaki državi s privolenjem državnih postav še svoje pravice, in se je med obema oblastima sklenila državnoveljavna pogodba, precej kričé, da se morajo cerkvene zadeve ločiti od državnih; to pa se vé da iz tega namena, da lože brez kazni prelamljajo dano besedo ter v vseh rečéh brez opovir po svoji volji ravnaajo, kar in kakor jim drago. Ker pa cerkev ne more takega početja voljno prenašati, — ker se vendar ne more in ne smé odpovedati svojim največim in najsvetejšim dolžnostim —, ampak strogo zahteva, da se ji dana beseda popolno in vestno drži, se pogosto zgodi, da nastanejo med cerkveno in državno oblastjo prepiri, kateri se pa navadno tako končajo, da prva drugi, močnejši podleže, ker ima manj zemeljskih pripomočkov. Tako pri dandanašnji, skoraj povsod priljubljeni, uravnavi držav navadno želé, cerkev ali popolno izključiti iz očitnega življenja, ali pa vkovano imeti v trdih okovih. Kar se v javnem življenju godi, godi se večinoma iz tega namena. Postave, uprava držav, brezverska odgoja mladine, da se ropajo ter zatirajo verski redovi, da se je uničila posvetna oblast rimskega papeža, — vse to ima namen porezati žile krščanskim napravam, manjšati katoliške cerkve prostost ter kratiti njene pravice.

Da taka načela o vladanji držav resnici nasprotujejo, pravi že zdrava pamet. Kajti ona spričuje, da izvira vsa oblast iz Boga, največega in najvišega vira. Gospodstvo ljudstva pa, ktero naj ima svojo podlago brez ozira na Boga natorno v množici ljudski, je sicer posebno pripravno razburiti strasti ter se jim hliniti, ne more se pa opirati na nobeno resnično podlago; tudi nima dovolj moči zagotoviti očitno varnost ter vzdržati mir in red v državi. V resnici je ravno po teh naukih že tako daleč prišlo, da mnogi trdijo, kakor bi bila skoraj

postava, da se prevrati ali ustaje smejo po postavnem potu napravljati. Razširjeno je namreč mnenje, da poglavarji držav niso družega, kot izvoljenei, kateri imajo samo voljo ljudstva izvrševati; naravno pa sledi iz tega in tudi ni drugače mogoče, da je vse, kot volja ljudstva, spremenljivo in da se je vedno bati prekucij.

Če se pa o veri meni, da ni med različnimi in nasprotujočimi si verskimi ločinami bistvenega razločka, se mora pač zgoditi, da se ne spoznava nobena vera, niti v besedi, niti v dejanji. In če se to mnenje razločuje po imenu šo kaj od brezboštva ali atheisma, ni v resnici nič več ločiti. Zakaj, kdor je prepričan, da je Bog, mora spoznati, če hoče biti dosleden in ne brezmiseln, da ne morejo biti vse verske ločine, ki so tako raznovrstne in si v najimenitnejših rečéh nasprotujejo, vse enako verjetne, vse enako dobre, vse enako Bogu drage.

Tako ni brezmejna prostost misliti in tiskati sama ob sebi taka dobrota, ktere bi se smela človeška družba po pravici veseliti; nasprotno je začetek in vir mnogo zlega. Prostost mora ostati, če hoče pomagati človeku do popolnosti, v mejah resnice in pravice; natora dobrega in resničnega pa se ne more spreminjati po samovoljnosti človeški, ampak ostane vedno ista ter je ravno tako nespremenljiva, kakor samo bistvo stvari. Če se razum napočnih mnenj poprime, če volja slabo sprejme in se ga oklene, ne doseže svoje popolnosti niti prvi, niti druga, ampak zgubita natorno svojo prednost in se spridita. Kar tedaj nasprotuje kreposti in resnici, ne smé priti na dan in pred obličje ljudi; še manj pa se smé braniti ter zagovarjati s pomočjo in z varstvom postav. Le pošteno življenje vodi v nebesa, kamor vsi hrepenimo; zato zaide država od natornih pravil in postav, če pusti misli in slaba dejanja tako zdvijati, da nekaznovana odvrčajo duhove od resnice, srea pa od čednosti. Cerkev pa, ktero je Bog sam ustanovil, izključiti iz dejanskega življenja, iz postavodajalstva, iz odgoje otrok, iz družine, je velika in pogubljiva zmeta. Brez vere ne more biti država dobro uravnana; in mogoče, da je že bolj znano, kot bi bilo potrebno, kakošno je

in kam meri tako imenovano „družbinsko modroslovje življenja in npravnosti“. Prava učiteljica kreposti in varovalka npravnosti je cerkev Kristova; ona brani zdrava načela, iz katerih se izvajajo dolžnosti; ona podaja najmočnejše nagibe za pošteno življenje ter ne prepoveduje le slabih dejanj, ampak tudi slaba nagnjenja, ki še niso prešla v dejanja. Cerkev tedaj v spolnovanji njenih dolžnostih podvreči posvetni oblasti je jako krivično in smelo. S takim ravnanjem se ves red preobrne, ker se natorno stavlja nad čeznatorno; tako se uničujejo ali vsaj zelo kratijo brezštevilne one dobrote, s kterimi cerkev napolnuje družabno življenje, če je nihče ne ovira; vrh tega se gladi pot sovraštva in prepriom; koliko pa ti državi in cerkvi škodujejo, uči nas skušnja prepogosto.

Take nauke, kterih že zdrava pamet ne odobruje in so tolike pomembe za državni razvitek, so ostro obsojali tudi naši spredniki, rimski papeži, imajoč živo pred očmi dolžnosti apostolske svoje službe. Tako je zavrzel Gregorij XVI v okrožnici „Mirari vos“ z dne 15. avgusta l. 1832 z najhujimi besedami razširjajoča se mnenja: da v bogočastji ni treba veliko izbirati; da smé vsak samovoljno o veri razsojevati; da je vest za vsacega edini sodnik; da smé vrh tega vsak svoje mnenje očitno širiti ter da je tudi vsakemu dovoljeno prevrat napraviti v državi. O razlogih, ktere navajajo za ločitev cerkve od države, pravi isti papež: „Nič veselejšega za cerkev in državo si ne moremo obeitati od tistih, ki želé cerkev od države ločiti in vez edinosti med svetno in duhovsko gosposko raztrgati. Zakaj dognano je, da se prijatelji nebrzdane prostosti bojé one edinosti, ktera je bila za cerkvene in svetne koristi zmiraj osrečevalna in blagonosna.“ Enako je tudi Pij IX ob vsaki priliki napačna mnenja, ki so se jela širiti, obsojal, ktera je dal pozneje sostaviti, da bi imeli kaloličani v zmešnjavi zmot negoljufivega sodnika. (Syllabus.)*

(Dalje prih.)

*) Naj le nektare teh zmot tu navédemo:

St. XIX. „Cerkev ni prava, popolna, čisto prosta družba; tudi nima lastnih in stalnih pravie, od Božjega ustanovitelja

LISTEK.

Zadnji samotar.

Izvirén zgodovinski roman.

(Spisal Podvigenjski.)

(Dalje.)

Takovec stoji zdaj pred altarjem, ki se imenuje altar priseg. Ko poklekne, pristopi k njemu brat obrednik in mu levo ledje dotakne z iglo kompasovo. Na altarji je odprto sv. pismo, na njem ognjevit meč.

„Na noge, bratje“, zakliče častitljivi brat, „novinec ima narediti strašno prisego.“ Vsi vstanejo in potegnejo sablje. Takovec pa s tresočim glasom govori:

„V imenu najvišega mojstra zidarskega prisežem, da ne bom nikdar ovadil skrivnosti, znamenj, dotikanj, ne besed, ne naukov in ne običajev prostozidarskih in da bom o vsem tem večno molčal. Obljubim in prisežem Bogu, da ga ne bom nikdar izdal ne s pisanjem, ne z znamenji, ne z besedami in kretanjem; da ne bom prijavil nikdar besede o

vsem tem, kar se mi je do zdaj izročilo in kar mi bo v prihodnje izročeno. Ako pa ne bom držal svoje obljube, naj se me tako-le kaznuje: naj se mi žgô ustnice z gorečim železom, naj se mi roka razreže, jezik naj se mi izdere, vrat prereže; moje truplo pa naj bo v tempeljnu obešeno, med tem ko se sprejema v družbo nov brat, v kazni meni, v strahu vsem drugim; potem pa naj se sežge in pepel vrže po vetru, da ne bo več sledú po mojem izdajstvu. Tako mi pomagaj Bog in njegov sveti evangeli. Amen.“

Po tej prisegi peljejo novega brata spet med ona dva stebra, kjer je že dvakrat stal. Vsi bratje ga obdajo, potegnejo sablje in jih vanj obrnejo, tako, da se iz takovske telesnosti krog in krog žarki razsipljejo, kakor od solnea. Brat obrednik stopi k njemu, kakor bi mu hotel odvezati oči, drug pa postavi mu tik pod nos luč in užiljivega prahu.

„Menite, da je vreden biti sprejet v našo družbo“, vpraša častitljivi brata nadzornika.

Odgovor: „Da.“

Častitljivi: „Česa iščete zanj?“

Nadzornik: „Luči.“

Častitljivi: „Bodi luč!“ In trikrat s kladvom

močno udari. Pri tretjem udarci mu pade vezilo z oči, pri tej priči se tudi prah vname in spregledavši družega ne vidi, kakor ogenj in luč. Še le ko ta ugasne vidi sablje v sé obrnjene. Sedaj pa vsi iz enega grla kričé: „Bog kaznuj izdajalea!“

„Ne bojte se teh bodal, ona žugajo le izdajalcem. Ako bodete zvesti naši družbi, kakor po pravici upamo, ta bodala vas bodo vedno branila. Ako jo bodete pa izdali, ne najdete na celem svetu kota, kjer bi bili varni pred tem maščevalnim orožjem.“

Spet peljejo Takoveca pred altar; le-tu poklekne. Zdaj vzame častitljivi brat ognjen meč z altarja in mu z bodožem dotakne glavo in govori:

„V imenu velikega Zidarja neba in zemlje in vsled oblasti, ki mi je dana, naredim vas za prostozidarskega učenca in uda te častite lože.“

Potem ga vzdigne, opaše ga z belo kožo, dá mu bele rokavice, ktere bo moral vsikdar v loži nositi v znamenje nedolžnosti; druge pa mu podari, naj jih dá ali svoji ženi, ali pa kaki drugi ženski, ktero bolj ljubi.

Razloživši mu nektera znamenja prostozidarska in druge skrivnosti, ga trikrat poljubi.

Politični pregled.

V Ljubljani, 3. decembra.

Notranje dežele.

Štajarski deželni zbor peča se letos zopet s postavo, po kateri bi se omejila prosta ženitev. V prvem paragrafu zahteva se od vsakega štajarskega ženina, da prinese pred poroko ženitovanjsko oglasnico, v kateri mu mora njegova občina spričati domovinsko pravico in pa dovoljenje dati, da se sme oženiti. Paragraf drugi določuje, da se dovoljenje takim osebam lahko odreče, o katerih je dvomljivo, če bodo mogli svojo družino pošteno prerediti ali ne. Paragraf tretji pravi, da mora dotična občina vsakemu, ki se za zakon oglasi najkasneje v 14 dneh ali dovoljenje dati ali pa mu sporočiti, da se mu odreče. Proti odreku se prosilec lahko pritoži na prvo višjo politično oblast, ktera potem določi ali je zabilanitev opravičena ali ne. Tudi proti določbi te gosposke pritožita se lahko obe stranki na drugo, višjo politično inštanco. Ako se je tukaj prosilec dovoljenje dalo, mu občina mora dati oglasnico. Paragraf četrti pravi, da se ta postava nikakor ne dotika določeb, ki so do sedaj veljavne o javnih varovancih, o mladenčih, ktere še vojaška dolžnost veže in o vseh družih stanovskih osebah, ki še posebnega dovoljenja potrebujejo. Načrt te postave podpisali so vsi slovenski štajarski poslanci in pa nekaj konservativnih Nemcev. Da je postava res potrebna, povdarjalo se je že več let zaporedoma, če bode pa letos dobila najvišje potrjenje, in milost pri deželnem zboru pa še ni gotovo.

25. novembra sklicani so bili vsi tisti železniški generalni ravnatelji na Dunaj v **vojno ministerstvo**, katerih železnice proti jugo-iztoku tekó. Vojni minister je vse zaporedoma izprašal, v katerem času bi se toliko in toliko tisoč mož na to in to stran prepeljati dalo z vsem, kar se potrebuje, kedar vojaki na vojsko gredo. Odgovori so bili menda vojnemu ministru prav vgodni. Ravno tako je bil zadovoljen s tem, kar so mu na dotična vprašanja odgovarjali načelniki cesarskih založišč, kjer imajo spravljeno vojaško obleko, živež in drugo vojno pripravo. Mobilizacija se do sedaj še ni nikjer pričela, če tudi je pri vojnih korih, ktere smo zadnjič našli, vse pripravljeno, če bo treba, da se bodo jeli rezervisti klicati pod orožje. Da bode tega morebiti res potreba, kaže včerani telegram iz Srbije, ki pravi, da so po Srbiji jeli prostovoljce nabirati. Čemu pa sedaj prostovoljce, ko se je ravno premirje sklenilo in se mora vendar vsak pametni človek nadjati, da se bo iz premirja mir napravil, ne pa vojska. Srbija nadja se pa ravno nasprotnega, vojske namreč, ker prostovoljce nabira in rezerviste in druge mladenče pod orožje kliče ter jih na mejo pošilja. Da bi Avstrija ne mogla mirna ostati, če bi se boj nadaljeval, naj se vojna sreča potem še nadalje Bolgarov drži ali pa v srbski tabor preskoči, razume se samo po sebi, temveč bo morala mobilizirati.

jej podeljenih, ampak državne oblasti je, odločevati cerkvene pravice in meje, v katerih je sme rabiti."

Alloc. Singulariquadam. 9. decembris 1854.

Alloc. Multisgravibusque. 17. decembris 1860.

Alloc. Maxima quidem. 9. iunii 1862.

St. XXXIX. "Država ima kot začetek in vir vseh pravice popolno neomejeno oblast."

Alloc. Maxima quidem. 9. iunii 1862.

St. LV. "Cerkve se ima od države, država pa od cerkve ločiti."

Alloc. Acerbissimum. 27. septembris 1852.

St. LXXIX. "Napačno je, da vodi državna prostost vseh veroizpovedanj, in popolna, vsem podeljena oblast, glasno in očitno razodevati vsako mnenje in mišljenje, k hitrejšemu pohujanju npravnosti in pobožnosti in da na stečaj vrata odpira kugi indiferentizma ali verske vmemarnosti."

Alloc. Nunquam fore. 15. decembris 1856.

"Živio novi učenec in brat!" zagromi po vsi loži.

Takovec pa sleče arlekinsko upravo in spet svojo obleče; odkažejo mu potem sedež med drugimi brati.

To je konec komedije.

V bližnji Koprivi bije že enajsta ura pred polnočjo, a v našo družbo se glas Koprivske ure ne sliši, ker njih svetišče je prav notri v sredi Špeškega gradu. Tu je brat Kazanovski, ko je pa po svojih apostolskih potovanjih iz Trsta prišel na Gorico in povabljen bil od grofa Špeškega, izbral začasno zbirališče, kamor je od časa do časa sklical svoje brate. Kraj prevažnih, se vé da, tajnih posvetovanj, je bil ta, in le tisti, ki so bili po prepisanih obredih sprejeti v častno družbo, kakor grof Takovec nocoj, smel je sesti na tem posvečenem kraju; tako je tudi brat Takovec nocoj dobil sedež, enega zadnjih se vé da; vendar pa se je dalo tudi na tem po tolikih tako različnih komedijah dobro sedeti in odpočiti.

(Dalje prih.)

"Pester Lloyd" je v resnici občudovanja vreden zaradi svojih oči, s katerimi na Balkanu vse z rožicami postlano vidi. Tudi za Avstrijo mu ni nikake nevarnosti in iz tega sklepa, da se bo v Bosni in Hercegovini **spremen vojakov** izvršil v najlepšem redu, kakor bi nič ne bilo. "Sedem tednov je nekako, pravi "P. L.", odkar so se jeli letos novinci vežbati, ki sedaj odhajajo tje doli v zasedene kraje, kjer se bodo postavili na stražo namesto teh, ki so sedaj svojo dejansko službo dovršili in so se nekteri taistih že domu podali, drugi pa še le pojdejo, kedar pridejo tja doli novinci. Ker se do sedaj v tem smislu ni še nič drugače vkrenilo, se bo menda že v kratkem času 9000 mož vsake vrste vojakov na pot dvignilo proti domačiji." — Kakor sedaj na Balkanu ura kaže, bo menda vseh teh 9000 mož lepo v Bosni in Hercegovini počakalo in bo k njim prej še družih 9000 prišlo. Res so šli nekteri domú od ondot, toda tisti so bili vsi od vojnih oddelkov, ki leže blizu stare Avstrije. Kar je pa polkov nižje doli, ob črnogorski, srbski in turški meji, pa niti jeden ne pojde od tistih na odpušt, dokler se vojni dim popolnoma ne razkadi po Balkanu, da se bo videlo, pri čem da smo. Saj bi bila neopravičena lahkomišljenost, če bi sedaj iz Bosne in Hercegovine ljudi venkaj jemali, kjer jih bomo danes ali jutri tako živo potrebovali, če se Srb in Bolgar zopet sprimeta.

Vnanje države.

Pet sto dolgih let gledal je svet z nekim pomilovanjem na **Bolgare**, kakor bi ne bili za družega na svetu, kakor za turške sužnike. Pozna jesen leta 1885 pokazala pa jih je svetu zopet v tisti luči, v kateri jih je Evropa občudovala pred turškim navalom. Tedaj so Bolgari sloveli za hrabro ljudstvo. Ta stara hrabrost zbudila se je zopet v današnjih časih, da jih svet zopet z občudovanjem opazuje. Ravno kar preminula vojska je Bolgare povzdignila na stopinjo, da bode morala od slej nadalje Evropa vselej z njimi računati, kedar bodo na Balkanu homatije nastale. Kakor je sedanji bratomorni boj vsega obžalovanja vreden, je bil vendar Bolgarom vrlo koristen, ker jih je izkopal iz več stoletne pasivnosti, ter jih je postavil v plodonosno dejansko življenje. Pri Slivnici in pri Pirotu vršil se je ta za Bolgare tako imenitni preobrat, kteremu se bodo imeli zahvaliti za svojo prostost, za svojo bodočnost, za spoštovanje in občudovanje, kterega so si na svetu priborili. To so pridobitve, ki imajo veliko več veljave, kakor pa še tako mogočno pokroviteljstvo kake druge države, ktero se kar čez noč prevrže v malomarnost, včasih pa tudi v sovraštvo. Narod pa, ki se je sam postavil na noge, ima zdravo jedro in se bo ohranil, in tak narod je bolgarski narod.

Turčija jo je pa zopet vganila, kakor to le ona sama zna. V **iztočni Rumeliji** postavila je za komisarja Dževdet-pašo, ki je za vse drugo sposobnejši, kakor pa za guvernerja v iztočni Rumeliji. Mož je bil svoje dni že v enaki službi v Damasku, kjer je ostal vsem, kristjanom kot mohamedanom, do danes v živem spominu, pa ne morda zaradi dobrosrčnosti, temveč zaradi groznega oderuštva. In takega človeka sultan sedaj v iztočno Rumelijo pošilja! Dobro je to, da mož ne bo ondi kdo zna kako dolgo in se bo moral kmalo umakniti možu, ki ima med vsemi sam in edini pravico do iztočne Rumelije, in ta mož je Aleksander, knez bolgarski, s katerim se mislijo Srbi še na dalje vojskovati, če bi res postal iztočno-rumeljski guverner, kar mu menda ne bode odšlo. Dopis iz Belega grada v "Politiki" trdi, da Srbi nikakor ne mislijo še orožja odložiti, kar nabiranje prostovoljcev res nekaj na to kaže. Kaj bo na to Avstrija rekla, ki je v srbsko-narodno komedijo zapletena, je se vé da drugo vprašanje, ki je pa ravno tako merodajno, če ne še bolj, kakor pa srbska trmoglavnost. "Slovanski Piemont", kakor se Srbska ponosno imenuje, se bo moral že nekoliko več ozirati na to, kar Avstriji in celi Evropi vgaja, kakor pa le svoji samopašnosti streči. Pa tudi Avstrija se bo morala tukaj bolj na iztočno Rumelijo ozirati, kakor se je do sedaj, če bo hotla na Balkanu mir imeti, kajti Iztočno-Rumeliji odločno zahtevajo od Evrope, da se njihovo združenje pripozna in potrdi. Ko se je po Rumeliji zvedelo, da dobodo zopet turškega komisarja, podala se je takoj deputacija vseh rumeljskih polkov k knezu Aleksandru, in so mu rekli, da ne bodo nikdar dovolili v ločitev. Knez je rekel, da je bolgarske in rumeljske čete na srbsko mejo zaradi vojske poklical, ne pa, da bi se s tem združenju odpovedal. Čo ga Rumeliji sami želé, knez nima pravice upirati se tej želji. Danes je še vedno tako pripravljen posvetiti se bolgarski stvari, kakor je bil iz začetka. Pogodbe, ki so jih Srbi stavili za premirje, so Bolgari vse zavrgli, ker se ne vjemajo z njihovimi zmagami.

Marsikdo se je že radoveden popraševal, zakaj da **Grki** ne prično streljati na Turka, ker jih je vendar že precej lepo število skupaj in tudi krika so že dovelj napravili. Smodnik, ta glavna hrana za topovje je vzrok, da so lepo mirni ostali. Grkom se sploh že od nekdanj prebrisanost prilastuje in toraj pač ni čuda, če imajo med seboj moža, ki je smodnik znašel, prav pravi smodnik domačega pridelka, samo da se — vžigati neče prav rad. Piše se ta učenjak Morajtines in ima tovarno, kjer svoj izvanredni smodnik izdeluje. Poprej, preden se je njemu posrečila Schwarzove iznajdba karikatura, naročala si je Grška svoj smodnik iz Francoskega, Angleškega

in Nemškega. Morajtines je pa vlado pregovoril, da naj smodnik pri njem naroča, ker ga ji bo dajal ceneje in pa boljši bo, kakor pa tuje blago. "Saj res, si misli minister, kaj bomo tujcem zaslužek dajali, če denar lahko v deželi ostane." Kakor je bila ta domoljubnost sicer vse hvale vredna, se je vendar tukaj grozno maščevala. Že leta 1882, ko so Helenci Tesalijo zasedli, čule so se pritožbe, da Morajtinesov smodnik ni počenega groša vreden, ker se neče vžigati. Letos jim je pa menda svojo pokorščino popolnoma odrekel. Patrone ki so z njim napolnjene se za cel svet nečejo vžigati in ravno taka je z granatami in drugo topničarsko robo. Topničarji morajo vsled tega prav roke križem držati. Kakor se sliši, bodo menda Morajtinesa pred sodnim dvorom spraševali, kje se je naučil tak smodnik izdelavati, ki je posebno izboren za ohranjenje miru; vojni minister ga pa ravno sedaj nekaj za vojsko potrebuje in si ga je zopet v inostranstvu naročil.

Novi kongres **zedinjenih ameriških držav**, isto tako kakor pri nas državni zbor, se bode začel v Washingtonu 7. decembra t. l.

Louis Riel, vodja poluindijanov v Kanadi, je bil obešen 16. novembra pri Regini v Kanadi. S tem je končan upor, ki je dosti dal opraviti Angležem. Razni časopisi tega človeka razno opisujejo. Nekaterim je bil le upornik, ki je hotel od vlade denarja, da miruje, drugi pa hočejo vedeti, da je on zahteval naj vlada ostane pri svoji besedi in daje ljudem to, kar jim je po pogodbah dolžna. Ti poluindijani so po večem potomeci lovcev in kupčijskih opravnikov z ameriškimi ženami, poprek so katoliki, jih je pa kakih 14.000. Odkar je dodelana Kanada-Pacific-železnica prišli so ti ljudje ob zaslužek, kajti prevaževali so blago, čez dalje več tujcev je prišlo v njih deželo. Riel je že l. 1870 osnoval vstajo, sedaj se je pa zopet na čelo postavil vstašem. Vstaja je bila zadušena, Riel je bil ujet, poluindijani so se podali na milost in nemilost. Smrt Rielova je utešila Angleže in Nemce, a Francozje v deželi so močno razjarjeni in žalujejo po voditelju. Poluindijani in pravi Indijani pa molče — vidijo namreč, da naselnikom se ni mogoče več ustaviti, in brez upa čakajo dobe, v kateri se bodo preselili v deželo, ker je polno divjačine in kjer bledih evropskih obrazov ne bodo videli.

Pisali smo že in ni še dolgo tega, da je Bismark v nemških naselbinah po **Afriki katoliške misijone prepovedal**. Bismark sicer tají, da bi bil vse katoliške misijone prepovedal in pravi, da je le jezuitom pot preprečil, ker so bili tuji podaniki in iz Nemškega sploh pregnani. Nemške naselbine v Afriki so ravno tako nemška zemlja, toraj je izgon Jezusove družbe tudi ondi veljaven. Na to Bismarkovo modrovanje oglašil se je nevstrahljivi zagovornik katoličanstva na Nemškem, poslanec Windhorst, in je Bismarku ter celemu državnemu zboru jasno dokazal, da je Bismark z jezuiti vred prepredil vse katoliške misijone, s tem pa luteranskem misijonom pot na stečaj odprl. Da je to res tako, razvidno je iz tega, ker so katoliški misijoni vsi v rokah duhovnih redov, le-ti so pa na Nemškem sploh prepovedani, toraj tudi katoliški misijoni niso mogoči. Sploh pa Windhorst jako dvomi, da bi nemška vlada tako pravico tudi za naselbine imela. Po pravici bi Nemška v naselbinah ne smela nobenega misijonarja nadlegovati, naj bo potem ta že nemškega rodu ali pa ne. Kakor je sedaj Bismark katolike tudi po Afriki strahovati začel, je krivično in si bo centrum to prav dobro zapazil za glasovanje, kedar pride na dnevni red naselbinska politika. Enaka krivica je tudi, ki jo Bismark dela jezuitom s tem, da jim očita brezdomovinstvo. Z dobro vestjo se lahko zatrdi, da nemški jezuiti svojo domovino ravno tako vroče ljubijo, kakor Bismark sam, če ne še bolje, o čemur se bo Bismark kmalo še sam prepričal, kajti doba ni več daleč, ko bo Bismark pregnane duhovne s povzdignjenimi rokami prosil, da naj se povrnejo jezuiti in drugi pregnani redovi nazaj, ker ga bode socijalni krt na to prisilil. Socijalisti si vestno prizadevajo omajati vse družbinske vezi, s kterimi bodo ob enem tudi omajali državno stebrovje.

Izvirni dopisi.

Iz Ljubljane, 30. nov. (Odgovor gospodu Maksu Vršču na dopis s Štajarskega v 261. šte. "Slovenca".) S kako nevoljo smo se mi vsi obračali od bratomorne vojske pod Balkanom! Nikakor ne moremo umeti, kako so Srbi v očigled stoletnega svojega sovražnika mogli se tako daleč spozabiti, da so zavratno napali svojega sotrpina, svojega brata po krvi in veri. Povsod med nami je bilo poslednje dni vse polno deklamacij o nesrečni slovanski neslogi. — In pri nas doma? Ali nimamo enakih žalostnih prikazni vsak dan? Pač se ne borimo z ognjem in mečem; ali sicer storimo vse, kar more razsvitljevati slovansko neslogo; storimo vse, kar je v stanu dokazati, da nam je brat mrzlejši, kakor skupni naš sovražnik.

Mnogo primer bi lahko našel za to svojo trditev, a omenil bodem le one, ktere me je izval g. Makso Vršec s svojim dopisom "s Štajarskega".

Med nami Slovenci posluje mnogo zavarovalnic, ktere imajo glavne svoje sedeže na Dunaji, v Trstu, v Gradcu, v Budimpešti ali pa celó zunaj naše države. Vse te zavarovalnice so nam Slovincem v narodnem oziru ali naravnost sovražne ali pa indiferentne in nikdar se še ni slišalo, da bi jedna ali druga bila narodne naše zavode in ustanove denarno podpirala.

Izjema v tem je le zavarovalna banka „Slavija“, ktera se je doslej z denarnimi zneski spominjala skoro vseh naših izobraževalnih zavodov, in ktera s posojili iz svojih rezervnih zakladov pomaga tudi ustanovljati posojilnice, o kterih se je po vseh slovenskih listih že tolikokrat povdarjalo, kako so nam potrebne.

Človek bi mislil, da se bode to vsaj priznavalo; — ali ne! — pride Vam g. Makso Vršec in dokazuje s citati iz „Zadruga“ — ne da bi ostale neslovenske zavarovalnice morale posnemati „Slavijo“ in tudi ne tega, da ne zaslužujejo podpore našega naroda, ako se ne bodo ozirale na njega potrebe — temveč, da banka „Slavija“ tako neusmiljeno ravna s posojilnicami, da vedno vzdihujejo in „gledajo na to, da se njenega kredita prej ko mogoče rešijo“. Zato pa se meni zdí dolžnost izpregovoriti o njih.

Banka „Slavija“ dovolila je doslej petero posojilnicam slovenskim 33.000 gold. kredita, in sicer dvema po 5%, trem pa po 5½% obresti. Med temi je tudi posojilnica Koperska, kteri je banka „Slavija“ dala 10.000 gold. kredita proti 5% obrestim takoj o njenem ustanovljenju, ko ga nikjer drugje ni dobiti zamogla. Poleg teh obresti ne zahteva banka od posojilnic ničesar drugega, ko vsacega četrta leta ¼% ali 25 krajcarjev od tisoč goldinarjev računске pristojbine.

Zakaj tedaj po trditvi gosp. Maksa Vršca vzdihujejo slovenske posojilnice zavoljo tega, ker rabijo kredit banke „Slavije“? — Jedino zato, ker zadruga, ktere tajnik je g. Makso Vršec, ne stori vsega, kar je njena dolžnost, da bi se slovenske posojilnice vtrdile proti vsem eventuelnim nezgodam narodnega gospodarstva, proti vsem denarnim krizam; — temveč deloma s svojim odobravanjem celó podpira semtertje tako poslovanje, ktero prej ali slej, ko bi se ne odpravilo, utegne imeti za denarno naše gospodarstvo in s tem tudi za politični položaj žalostne posledke. Jaz sem ostrmel, ko sem pri neki posojilnici našel kot pokritje za izplačana posojila cel konvolut čisto navadnih, nelegalizovanih dolžnih pisem; ko vendar načelo samo, na katerem so utemeljene vse posojilnice, zahteva, da se posojila na osobni kredit dajo le proti menjicam s kratkimi obroki ali pa à vista.

Dolžnih pisem pa neče pri posojilnicah priznavati banka „Slavija“, in — hinc illae lacrimae! — Ona zahteva, da posojilnice, kterim daje kredit, poslujejo varno in tako, da morejo v kritičnih časih takoj ali vsaj v razmerno kratkem času mobilizovati svoj kapital. In ker je pogoj temu posojevanje na menjice s kratkimi obroki, dela tako posojevanje za „conditio sine qua“ se kredit dovoliti ne more in da se prepriča, ali se to tudi izvršuje, zahteva, da se jej imajo za porabljeni kredit pošiljati izvirne menjice posojilničnih dolžnikov v „depozitum“. Da posluje tako, ima gotovo važne vzroke, kterih nam ni potreba daleč iskati. Vsaj še ni dolgo za nami oni čas, v kterem so one česke in moravske posojilnice, ki niso imele mobilnega kapitala, padale jedna za drugo.

Jaz mislim, da bi imele posojilnice, ktere rabijo kredit banke „Slavije“, posebno pa zadruga, ktera ima čuvati o interesih vseh slovenskih posojilnic, biti za strogo kontrolo banke „Slavije“ le hvaležne, ker je v interesu narodne naše stvari. Ono „vzdihovanje“, o kterem govori g. Makso Vršec, pa ni nič drugega, kakor strah njegov pred menjicami in pa poželenje po prej označenih dolžnih pismih, ktera so se „per abusum“ vdomačila pri nekterih naših posojilnicah, in kterim bi se moralo nevtogoma dati slovo, ako nečemo zopet kedaj žalovati na razvalinah finančnega svojega gospodarstva, kakor smo l. 1876.

Povedal bi o stvari še več; ali ker sem se namenil odgovarjati le na dopis g. Maksa Vršca, naj dostavim le še, da se omenjeni gospod jako vara, ako misli, da bode bodoča mestna hranilnica Ljubljanska v stanu kar s polnimi rokami sipati denar v blagajnice slovenskih posojilnic; kajti treba je pomisliti, da so zanj veljavni zakonski propisi, vsled kterih je hranilnični delokrog do neke gotove meje omejen in da ravno hranilnice morajo na varnost svojih posojil gledati še bolje, ko zavarovalnice.

Upam, da sem s tem dovolj pojasnil odnošaje slovenskih posojilnic k banki „Slaviji“; pojasnil posebnost, kako neopravičena so vsa očitanja, ktera jej dela „Zadruga“ in g. Makso Vršec; in pojasnil konečno tudi, da imamo mi Slovenci to lepo lastnost, da napadamo raje brata, ki nam pomaga, ko tujca, ki se za nas ne zmeni.

Iv. Hribar.

Domače novice.

(Pastirski list) izdal je premilostljivi knezo-škof Ljubljanski, dr. Misija, in se bo bral po vseh cerkvah naše škofije, kjer se opravlja služba božja, v nedeljo na sv. Miklavža dan. Tisti verniki, ki bodo sedaj prejeli zakrament sv. pokore in presv. Rešnjega Telesa, dobé popolnoma odpustke in blagoslov sv. očeta. Ta blagoslov delil se bode po vseh cerkvah, kjer se opravlja župljanska božja služba. Ne smé se pa deliti pri podružnicah, če tudi imajo duhovnika, razun če bi imeli tisti dan tudi župnijsko službo božjo; ravno tako ne po samostanskih cerkvah. V Ljubljani podelil se bo samo v stolni cerkvi.

(Klub narodnih poslancev) imel je včeraj sejo, v kteri je obravnaval dolenjsko volitev ter z 12 glasovi proti 9 sklenil, da narodni klub ne postavi nobenega kandidata. Po želji Krških volilcev stavljal je bil g. Pfeifer predlog, da naj se od narodnega kluba grof Albin Margheri proglasi za kandidata. Ker pa je bil sprejet gori omenjeni sklep, predlog Pfeiferjev ni več prišel na glasovanje. (Opazka vredništva: Ker bode narodni klub molčal, bo pa „Slovenec“ o tej volitvi spregovoril in volilcem naznanil, kaj naj storé. Pogum velja!)

(V katoliški družbi) je včeraj govoril gosp. profesor J. Marn spoménico trem slovenskim pisateljem o stoletnici njihovega rojstva. Prvi je dr. Jakob Zupan, r. 4. julija 1785 na Prevojah, mej Brdom in Dobom, posvečen l. 1809, umrl 6. februarja 1852 v Celovcu. Bil je ranjki velikan učenosti, za Vodnikom iskren Ilirijan; spisal je marsikaj, česar še sedanji učenjaki ne sprejemajo na tanko. Čislal ga je Ravnikar, Čop, Kopitar itd. Omenivši nesrečne osode pa tudi sprave njegove je povedal, da ga je on opisal l. 1877 v XV. „Jezičniku“, letos o stoletnici njegovega rojstva pa profesor Fr. Wiesthaler v „Ljublj. Zvonu“, torej — dovolj je spomina!

Drugi je Janez Nep. Primic, rojen 23. aprila 1785 v Zalogu pri Šmariji, bil v knjižnici pisar in od l. 1812 očitni učenik slovenskega jezika v Gradcu, umrl za sušico domá 3. februarja 1823. Bil je goreč učitelj, v nemal za slovenščino vzlasti bogoslovce in mlade duhovnike, dopisoval si z Vodnikom, Kopitarjem, Zupanom, Jarnikom itd. Naštel je njegove knjige, v kterih sicer mnogotero nemškutari, kar hudo graja Kopitar; vendar ima tu in tam koristne nauke, mične opazke in budnice, in Slomšek mu veliko hvalo daje za njegove zasluge. Govornik mu je poklonil spominek v letošnjem „Jezičniku“.

Tretji je France Pirc, rojen v Kamniku 20. novembra 1785, mašnik l. 1813, od l. 1835 misijonar v Ameriki, od l. 1873 pokojnik v Ljubljani, kjer je umrl 23. januarja 1880. Spisal je „Kranjski Vertnar“ že l. 1830, kteri je po kmetijski družbi pomnožen prišel tretjič na svetlo, popisal v posebni knjigi Indijane v severni Ameriki, dopisoval v „Novice“ o raznih kmetijskih in obrtnijskih rečéh, vzlasti v „Danico“ o svojih misijonih. Kedar je leta 1864 prišel bil na Kranjsko, je 78letni starček na več krajih pridigoval celó po trikrat na dan. Pridobil je takrat veliko mladih misijonarjev, kteri dobro delujejo še zdaj v Ameriki. Popisal je svoje življenje v osmerih jezikih ob kratkem v pesmi z osmerimi kiticami, zlagal priproste pesmice n. pr. od svojega potovanja v Ameriko, od ajdovske deklice, od dobre ovčice, spominek Lavtizarju, Podbrežanom, od Otčipre-Indijanov itd. Prečital je naposled sploh znano in mej ljudstvom nekda močno popevano od njegovega prvega popotovanja v Ameriko. Tudi temu je postavil govornik spominek v „Knjigi Slovenski XIX. veka“ ali v XXIII. „Jezičniku“, vendar vabi pričujoče družnike, naj se omenjenih domoljubov vseh, posebej misijonarja Pirea v dan njegovega godú, Frančiška Ksaverja, spominjajo ondí, kjer največ koristi, v molitvah, pri presv. daritvi. Hvalimo tako, dragi prijatelji! pravi s Slomšekom (v „Drobtincah“ l. 1862), sloveče možé, rodoljube naše, ponavljaje njih spomin!

(Duhovske spremembe v Ljubljanski škofiji.) Kanonično investirana bila sta č. gg. Martin Derčar na Preski 18. novembra in Ignacij Šalehar na Dolih 1. decembra. Č. g. Ignacij Ključevšek, župnik v Spodnjem Logu, dobil je župnijo št. Mihael pri Žužemberku. Č. g. Jakob Kalan, župnik v Morovcu, prezentiran je za župnijo Kopanj. Č. g. Janez Vakselj, kaplan v Poljanah, gre za administratorja v Leskovicu nad Loko. — Umrla sta č. gg. Mihael Schoss, vpokojeni župnik na Studencu 16. novembra, in Jožef Kastelec, deficitent Poreške škofije, tudi 16. novembra. — Razpisani ste župniji: Spodnji Log in Morovec obe na Kočevskem. Prošnje naj se vlagajo pri c. kr. deželni vladi.

(Takse) za spiske iz matrik se po določbi ministerstva za uk in bogočastje od 30. oktobra ne vračunajo v lokalne dohodke.

(Miklavž) v Ljubljani že kupuje. Na kongresnem trgu postavljenih je silno veliko „štantov“, okoli kterih je vse živahno.

(Slovenski naš slikar g. Jurij Šubic) je dovršil te dni v novem deželnem muzeji kranjskem portrète onih slavnih rojakov, kterih podobe imajo po sklepu deželnega odbora lepšati strop vestibula. Ko vstopimo skozi glavna vrata, zapazimo ravno nad vhodom v stopnišče sliko barona Valvasorja, čegar lice je pač vsakemu znano po bakrorezu v njegovi znameniti knjigi. Slikar je posnel glavne poteze po onem starem delu, a vsled drugačnega prostora (portrète so slikani v velikih ovalih) moral je podobi marsikaj dodati in jo znatno povečati. Tako je nastala iz nadprсне slike skoraj polovica telesa. Umetnik je prvotnemu originalu dodal roki — desnica počiva v rudečem, svilnem pasu, levica pa sloni na držaji meča in drži pergament, na kterem čitamo naslov Valvasorjevega glavnega dela: „Die Ehre des Herzogthums Krain.“ Slikar nam na ta način riše slavnega rojaka kot zgodovinopisca, ob enem pa kot vojaškega poveljnika: „— des Herzogthums Crain im untern Viertel des Fiefs-volchs Hauptman.“ Umetnik je opustil čelado, ki jo kaže originalna podoba — pač zaradi črte v kompoziciji — a ogrnil je viteza s tedaj običajnim plaščem.

Na desni strani vestibula gleda na prišleca preblagi mecén slovenski, baron Ž. Zois, slikan po originalnem portrétu iz tukajšnje biblioteke. A umetnik je sledil tudi pri tej sliki samo črtam lica, drugo pa je originalno njegovo shvatenje. V desnici Zoisovi opazujemo gosje peró, v levici pa knjigo, v ktero namerava učeni mož ravno nekaj zapisati, ali pa prevdarja zapisane besede — to je vtis slike. Okrog vratu visi zasluženemu rojaku cesarsko odlikovanje, visok red, kterega nima originalna podoba, a vidi se na znanem litografičnem portrétu, ki upodablja Zoisia v historičnem vozičku, v kterem se je vozil hromi mož po svojih sobanah.

Ž. Zoisu nasproti je naš pevec-buditelj Valentin Vodnik. Z bistrim očesom in milobnim obrazom se ozira doli na sedanji rod, ki hvaležen obožava spomin njegov. Temno-višnjev plašč pokriva pesnikove rame; v roki drži knjigo — pač pesni svoje — kazalec desne roke pa ima vtaknen med liste; morebiti v duhu premišljuje nesmrtno verze, ktere je bil ravno zapisal svojim rojakom, morebiti mu šumé po ušesih blagoglasni stih:

„Ne hčere, ne sina
Po meni ne bo ...“

Na četrti strani, ravno nad uhom, je podoba slapnega kranjskega diplomata in etnografa Žige Herbersteina. Umetnik ga nam riše kakor starega moža, odetega z dragocenim, z zlatom okrašenim kožuhom, ki mu ga je podaril ruski car. Roko ima vzdignjeno, kakor bi razlagal samosilniku ruskemu pomen in moč zapadne države, ki ga je poslala na njegov dvor. Blagi in interesantni obraz častitljivega starčka je moral vzbajati povsodi spoštovanje, celó na tedajnem polubarbarskem ruskem dvoru. Ko se je Herberstein šolal, zvali so ga sošolci — tega je zdaj kacíh 400 let — „windischer Kodrotz“. Mož je pokazal svetu, kaj zmore slovenski „kodrovec“; spomin njegovih del živí še danes, ko so pretekle štiri stotine let!

Tako nam je umetnik slavne naše rojake upodobil z ozirom na njihov pomén. Ne dolgočasnih potrétov, ampak z življenjem in pomenom navdihnene podobe nam je naslikal in s tem pokazal, da je moči tudi stare, oglate originale poživiti in interesantne napraviti. Žal, da prostor ni posebno ugoden. Takim rojakom, kakoršni so opisani štirje, pristojalo bi pač drugačno mesto, kjer bi jih narod

lože opazoval in cenil, kakor v stropni višini. Umetnik je pa rešil svojo težavno nalogo jako vgodno in storil, kar je mogoče v takem položaju. Portreti Valvasorja, Zoisa, Vodnika in Herbersteina bodo gotovo našli povsodi obširno zanimanje in zaslužen očno.

(„Lj. Zvon“.)

(Odlikovanje.) Iz Iga se nam poroča, da je občinski zastopnik na Igu v odborovi seji 8. novembra 1885 enoglasno imenoval prečastitega gosp. župnika Jakoba Dolence v hvaležno priznanje njegovega neutrudljivega prizadevanja za povzdigo in napredek cele Ižanske fare v dušnih in časnih zadevah častnim občanom. Krasno diplomu izročila je deputacija občinskega zastopa prečastitemu gospodu prav slovesno v nedeljo 29. nov. t. l. popoludne po dokončani službi božji. F. Š.

(Južna železnica) mora imeti poseben dobiček od nemških imen na slovenskih postajah, ker se z vsemi štirimi brani slovenskih. Že je bilo slišati, da se bodo poleg nemških napisov na postaje po slovenski zemlji tudi slovenska imena pristavila, kar pride iz Dunaja od generalnega ravnateljstva glas, da to velja le za postaje na Kranjskem. Zakaj pa ne po slovensko-koroških, slovensko-štajarskih in primorskih postajah? Ali ondi Culukafri prebivajo in ne ravno tako Slovenci, kakor po Kranjskem? Slovenski državni poslanci, pozor?!

(Nova postava), ki jo je predlagal poslanec g. Jerman v štajarskem deželni zboru na omejitev proste ženitve, se je ondi zavrnila s 27 proti 20 glasovi.

(Slepe miši) zove „Edinost“ ravnanje Tržaškega mestnega starašinstva, ki je od 380 okoličanskih volilcev le 35 v volilno listino vpisalo, 345 pa zavrnilo z izgovorom, da nima dokazov v rokah, da so ti poslednji avstrijski podaniki. Tako; okoličanski rojaki in posestniki mestnemu starašinstvu niso znani kot avstrijski podaniki! Znabiti so jim pa bolj znani „irredentari“ kot neavstrijski podaniki? Že mogoče, ker jih naprej in naprej boža, prenaša in podpira! Le čudno, da Tržaška vlada, ki je menda saj avstrijska, vse tako in enako postopanje mestnega starašinstva prenaša, ter mestnega zastopa ne pošlje tje, kamor sliši — in's Pfefferland, bi rekel Nemeec.

(Reški kolodvor) je premajhen in so založišča ondi že zopet tako zabasana, da se za Reko za zdaj nikako tovarno blago ne sprejema.

(Grozna nesreča) sporoča se „Tr. Tagblattu“, iz Reke. Vas Grahovo pri Reki se je podrla. Vedni dež spodkopal ji je stališče, da se je vdirati jelo in se je na ta način od 21 hiš 19 popolnoma razsulo. Škoda je velika; življenja ni noben človek zgubil.

(Za železnico čez Ture) razposlala je Solnograška trgovinska zbornica vsem deželnim zborom po Avstriji petico, da naj se za njo potezajo.

(Poštne nakaznice) bodo menda v bodočnosti izplačevali pismonoši memogredé, da se prihrani pot dotičnim prejemnikom na pošto. Izvestno lepa misel, če le ne bo „Francesconi“ preveč svojih žrtev zahteval po večih mestih.

(Karte der Balkan-Halbinsel und der angrenzenden Gebiete.) Nach den neuesten Quellen bearbeitet von Gustav Freytag. Merilo 1:1,600.000. A. Hartleben's Verlag. Cena 60 kr. — Je naslov prizvrstnemu zemljevidu, katerega je izdala zgoraj imenovana sloveča knjigarna. Ta zemljevid bode dobro služil čitateljem časnikov o sedanjih južno-slovenskih vojskinih homatijah. Ker ravno Slovenci nimamo enakih zemljevidov na razpolaganje, zadovoljimo se z nemškimi če so nam pravični, kar ravno nahajamo na tem zemljevidu, da so namreč imena krajev, kjer prebivajo Slovani, slovensko pisana. Kar žalibog o naši domovini ne moremo reči, če vzamemo v roke zemljevide enake baže, kjer so namesto slovenska nemška imena krajev, čeravno prebivajo po nekterih krajih samo Slovenci, Nemece ne najdeš, če ga iščeš z golo lučjo. Na zavitku je tudi sedmero ilustracij, ktere nam predstavljajo važna jugo-vzhodna mesta, kakor: Carigrad, Beligrad, Solun, Sarajevo, Atene, Šumljo in Šipko-sotesko. — Sicer je sedaj premirje nastalo, a kako dolgo, kdo vé?

Razne reči.

— † O. Jožef Jungman, reda Jezusovega, je umrl nagle smrti v Innsbrucku 26. p. m., a slovesno je bil pokopan 28. p. m. O. J. Jungman je bil rojen 12. novembra 1830 v Monastiru na Vestfalskem. V mašnika je bil posvečen l. 1853; 15. maja 1857 je stopil k Jezuitom, a že l. 1858 je bil

poslan v Innsbruck za profesorja duhovnega govornišva in liturgike, ker je ostal do svoje smrti. Slovesne redovne obljube je napravil 15. avgusta l. 1867. Pisal je „Theorie der geistlichen Beredsamkeit“ (Freiburg, Herder, 2. Auflage). Razun tega je spisal še druge pomočne knjige verskega zadržaja. Odlikoval se je po bistroumnosti, globokosti misel in doslednosti v dokazih. Našli so ga 28. t. m. mrtvega v sobi. Upamo, da gleda obličje tega v nebesih, ki ga je na zemlji goreče častil in slavil!

— Porotniki se kujajo. V Padovi na Laškem je velikanska pravda zoper Benečansko banko. Zaslišanih ima biti na 300 priš, in obravnave bodo trajale kakih pet mesecev. Postavno izzebrani porotniki obrnili so se do odvetnikov in zdravnikov, da bi odšli tem mukam, in so iskali vsakojakih izgovorov. Bilo je vse bolno in betežno, predsednik je mogel še enkrat dovoliti žrebanje. Pa tudi to ni imelo uspeha, porotniki so šli na na potovanje. Še le pri petem žrebanji je bilo moč dobiti potrebno število porotnikov.

— Napredek v Mehiki. Mehika dobi sedaj učiteljsko seminišče. Ondotna „Deutsche Zeitung“ piše namreč: „Že prejšnje vlade so nameravale osnovati vzorno šolo v izobraženje ljudskih učiteljev. To hoče izpolniti sedanji predsednik general Draz, ki je dotični predlog vložil kongresu. Poslaniška zbornica je sprejela ta predlog brez debate, in senat bode tudi pritrdil. Za napravo in vzdrževanja tega zavoda je odločenih 100.000 dolarjev. Nemeec Henrik Laub-scher, vodja elementarne šole v Orizaha, je izdelal načrt za ta zavod, v podlago mu je nemški sistem za podučevanje.“ — „Amerika“, iz ktere to posnamemo, nam vendar ne pové, ali bode novo osnovani zavod verski ali brezverski. Ako bode brezverski, ne bode deželi kaj koristil, v zedinjenih državah že kar prek obsojujejo take brezverske šole, ker po sadu se spozna drevo. V Mehiki pa, se vé, je liberalizem na vrhu, zato pa hočejo tam poskusiti s tako šolo.

Poziv.

Eden glavnih namenov patrijotičnega deželnega pomožnega društva za Kranjsko v mirnem času je, društvena sredstva posebno z nabiranjem novih društvenih udov povzdigovati, da se potrebne priprave že v mirnem času storijo in da se v slučaju vojske mnogoternim zahtevam, ktere se društvu stavijo, tudi zadostiti more.

Z ozirom na bližajoče se novo leto 1886 se toraj vse patrijotično misleče in radodarno prebivalstvo Kranjskega in posebno prebivalstvo deželnega glavnega mesta Ljubljanskega vljudno pozivlje, patrijotičnemu deželnemu pomožnemu društvu za Kranjsko kot podporni ali redni udje pristopiti in na ta način delavnost tega društva dejanski podpirati.

Redni udje so po društvenih pravilih one osebe ali korporacije, ktere se zavežejo vsaj dva goldinarja na leto plačati ali pa pri društvnem vodstvu glavnic, ktere dohodki vsaj toliko znašajo, kolikor najmanjši letni donesek (2 gld.) z odmeno vložé, da se ta glavica pri društvu trajno in koristno naloži.

Podporni udje so one osebe ali korporacije, ktere društvu podpora v novcih, vrednostnih papirjih ali v tvarinah vsake verste za društvene namene dajo, ne prevzamši trajnih dolžnosti rednih udov.

Ustmena ali pismena naznanila prevzame društveno vodstvo na Bregu št. 6 v prvem nadstropji ali pa tudi vsak posamezen ud društvenega odbora.

Društveno vodstvo.

Telegrami.

Petrograd, 3. dec. Journal de St. Petersburg očita Salisburyu, da je njegova pogubna politika največ kriva prelivanja krvi na Balkanu.

London, 2. dec. „Times“ zvedela je iz srbskega vira, da Srbi nameravajo vojsko nadaljevati, kakor hitro bi Bolgari zahtevali kako vojno odškodnino v denarji. (To je že zopet ponovljena samogoltnost srbska! Da si zemlje niti pedi ne sme prisvojiti Aleksander, objavil mu je grof Khevenhüller, s čem naj se pa potem odškoduje za stroške, ki so mu jih Srbi lahkomišljeno in samopašno na glavo nakopali. Vr.)

London, 3. dec. Dosedaj izvoljenih je 234 liberalcev, 196 konservativcev in 46 Parnelitov.

London, 2. dec. Kralja Tibova so Angležji vjeli.

Madrid, 2. dec. Karlisti so nabili v Tor-tozi plakat, ki je bil pa hitro raztrgan.

Za spomenik r. J. Božiča

so nadalje darovali č. gg.:

Ivan Gnjezda	1 gl. — kr.
Alojzij Puc	1 „ — „
Franjo Karun	1 „ — „
Žiga Bohinec	1 „ — „
Josip Strbenec	1 „ — „
Anton Koblar	2 „ 60 „
Franjo Marešič	2 „ — „
Anton Tršek	1 „ 85 „
Andrej Karlin	1 „ — „

Umrli so:

30. nov. Jovana Muzlovič, hišnega posestnika hči, 3 dni, Hradečkijeva vas št. 13, božjast.

1. dec. Janez Bišof, kavarnarjev sin, 5 let, Breg št. 14, davica.

V bolnišnici:

30. nov. Franc Čamernik, delavec, 54 let, pljučni emphysem.

Tujci.

1. decembra.

Pri **Matiču**: Josip Gorup, rentir, iz Reke. — Frano Frey, zasebnik, iz Eipela. — Loy, posestnik, iz Koševja.

Pri **Stonu**: Bundialek, Tatzl, Wellek, trg. pot., z Dunaja. — Anton Tonoli, inženir, iz Benetk. — Alojzij Camiso, zasebnik, s soprogo, iz Pazna. — Ladislav Chladek, gojzdrar, iz Gorenjega Grada. — Janez Tanšek, zasebnik, iz Sevnice. — Leopold Ehrmann, c. k. poročnik, iz Ljubljane.

Pri **Južnem kolodvoru**: Julija Silberstein, zasebnica, iz Linea.

Pri **Avstrijskem caru**: J. Baumgarten, fotograf, iz Budapešte. — Ig. Sulchar, zasebnik, iz Trebelna. — Janez Muhar, zasebnik, iz Lesece.

Pri **Virantu**: Martin Petelin, iz Iga.

Dunajska borza.

(Telegrafično poročilo.)

3. decembra.

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	82 gl. 35 kr
Sreberna „ 5% „ 100 „ (s 16% davka)	82 „ 80 „
4% avstr. zlata renta, davka prosta	108 „ 85 „
Papirna renta, davka prosta	99 „ 95 „
Akcije avstr.-ogerske banke	875 „ — „
Kreditne akcije	286 „ 40 „
London	125 „ 60 „
Srebro	— „ — „
Francoski napoleond.	9 „ 98 1/2 „
Ces. cekini	5 „ 97 „
Nemške marke	61 „ 75 „

Št. 13272

Razglas.

(3)

Mestni magistrat išče zaradi otvorjenja otročjega zabavišča sledeče prostore v najem vzeti:

1. Eno ali dve veliki svetli in zračni najboljše pritlični sobi z vrtom ali dvoriščem.

2. Eno navadno sobo in kuhinjo.

Nahajali naj bi se ti prostori ali v šolskem, ali v kolodvorskem, ali pa v dvornem mestnem delu.

Ponudbe je bode si ustno dobi si pismeno do prihodnjega obroka za odpovedbo stanovanj, t. j.

do 10. februarja 1886

izročiti podpisanem magistratu.

Mestni magistrat Ljubljanski

dné 25. novembra 1885.

Za darila mladini

o raznih prilikah, pa tudi odrasčenim, posebno priporočamo naslednje spise, katerim je spisovatelj č. g. Ant. Kržič in so zdaj naša lastnina:

Izgledi bogoljubnih otrok

iz vseh časov krščanstva.

I. del, drugi natis 1882 str. VI, 151,

II. „ „ 1885 „ V, 160,

III. „ prvi „ 1883 „ IV, 172.

Vsaki zvezek stane mehko vezan 30 kr., kart. 40 kr. krasno v platnu vezan 60 kr., vsi trije deli skupaj krasno v platnu vezani veljajo le 1 gld. 50 kr.

V posebnih sešitkih se tudi dobi:

Sv. Marije Magdalene Paciške mladostna leta.

Cena 5 kr.

Katoliška Bukvarna.

(4)

A. SCHWEIGER,

zobozdravnik,

Franc Jožefova cesta št. 5 v I. nadstr.,

ordinira dopoldne od 9.—1. ure in popoldne od 3.—5. ure.

(6)